ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ
ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ

5. Sınıf

SOSYAL BİLGİLER

CEVAP ANAHTARI

İÇİNDEKİLER

3

SB.5.3.3. Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarını karşılaştırabilme

a) Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarını belirler.
b) Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarının benzerliklerini listeler.
c) Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarının farklılıklarını listeler.

15

SB.5.4.1. Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme

a) Demokrasi ve cumhuriyet kavramlarının niteliklerini belirler.
b) Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi belirler.

21

SB.5.4.2. Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme

a) Etkin vatandaş olmanın önemine ilişkin varsayımda bulunur.
b) Etkin vatandaşın sahip olması gereken özellikleri listeler.
c) Etkin olan ve olmayan vatandaş özelliklerini karşılaştırır.
ç) Etkin vatandaş davranışlarının toplum düzenine etkisine yönelik tahminlerde bulunur.
d) Etkin vatandaş olmanın önemini toplum düzeni açısından değerlendirir.

32

SB.5.4.3. Temel insan hak ve sorumluluklarının önemini sorgulayabilme

a) Temel insan hak ve sorumluluklarının önemine yönelik merak ettiği konuları tanımlar.
b) Toplumsal hayatta insan hak ve sorumluluklarının önemine yönelik 5N1K tekniği kullanılarak sorular sorar.
c) Temel insan hak ve sorumluluklarının önemine ilişkin bilgi toplar.
ç) Temel insan hak ve sorumluluklarının önemine ilişkin topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.

A. ZAMAN YOLCULARI

Atatürk Ortaokulu'nda meraklı mı meraklı iki arkadaş vardı: Ayten ve Mehmet. Bir gün Sosyal Bilgiler öğretmenleri onlara heyecan verici bir görev verdi:

"Bugün bir zaman kapısından geçeceksiniz. Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerini ziyaret ederek onların ortak mirasa katkılarını, benzerliklerini ve farklılıklarını keşfedeceksiniz." Sınıfta iki özel alan oluşturuldu:

Mavi alan Mezopotamya medeniyetlerini,

Kırmızı alan ise Anadolu medeniyetlerini temsil ediyordu.

Ayten ve Mehmet önce mavi alana adım attılar ve kendilerini geniş bir Mezopotamya Ovası'nda buldular.

1. Durağımız: Mezopotamya

Sümerler:

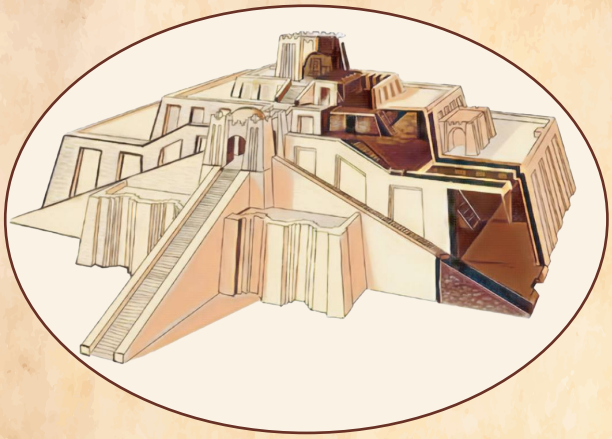

Karşılarında yükselen çok katlı devasa bir ziggurat vardı. Bu insanların ibadet ettikleri, öğrenme merkezi olarak kullandıkları, en üst katında gökyüzünü gözlemledikleri bir yapıydı.

Binaya yaklaştıklarında, çivi yazısıyla tablet hazırlayan genç bir öğrenci onları selamladı:

"Hoş geldiniz! Biz yazıyı burada geliştirdik. Yazıyı tabletler üzerine kaydediyoruz."

Bir gök bilimci zigguratın en üst katında Ay'ın hareketlerini gözlemlerken Ayten ve Mehmet'e gülümseyerek "Ay takvimini ilk kullananlar biziz."dedi.

Babiller:

Daha sonra zaman kapısından geçen Ayten ve Mehmet Babil ülkesine gittiler. Bir görevli onlara:

"Kralımız Hammurabi, herkes için katı ama düzen sağlayan kanunlar hazırladı. Bu kanunlar sayesinde toplumumuz düzen içinde yaşıyor." dedi.

Asurlar:

Zaman kapısından geçip Asur ülkesinin başkenti Ninova'ya gelen Ayten ve Mehmet büyük ve gelişmiş bir şehirle karşılaştılar. Burada sohbet ettikleri bir öğrenci onlara:

"Kralımız büyük bir kütüphane kurdu. Açılışa herkes davetli."dedi.

Daha sonra karşılaştıkları tüccar ise:

"Ben yarın Anadolu'daki ticaret kolonilerine mal götüreceğim. İsterseniz siz de gelebilirsiniz." dedi.

Bu sözleri duyan Ayten ve Mehmet hayranlıkla:

"Demek Mezopotamya'da hem bilim hem yazı hem de hukuk çok gelişmiş!" diyerek şaşırdılar.

2. Durağımız: Anadolu

Hititler:

Ayten ve Mehmet, kırmızı alana geçer geçmez kendilerini Hitit başkenti Hattuşa'da buldular.

Onları karşılayan şehir sakini, elindeki tabletleri göstererek:

"Biz günlük olayları, savaşları ve anlaşmaları bazen çivi yazısıyla bazen de hiyeroglif yazı ile kaydederiz. Böylece bilgiyi gelecek nesillere aktarırız. "dedi.

Bir görevli yanlarına yaklaşıp güler yüzle:

"Bizim yazılı kanunlarımız var, bunlar ağır olmayan genellikle para cezalarından oluşan kanunlardır." dedi.

Lidyalılar:

Ayten ve Mehmet daha sonra Lidya ülkesinin başkenti Sardes'e geldiler. Burada bir tüccarla karşılaştılar. Tüccar onlara:

"Ben Kral Yolu'nda ticaret yapıyorum. Bu yol, doğudan batıya uzanır ve ülkeleri birbirine bağlar." dedi

Mehmet:

"Lidyalıların neden bu kadar zengin olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum." diye düşündü.

Ayten'in dikkatini ise alışverişte paranın kullanılması çekti. Mezopotamya'da böyle bir şey görmemişti.

İyonyalılar:

Ayten ve Mehmet Sardes'ten sonra İyon ülkesindeki Milet şehrine geldiler. Şehrin sakinlerinden biri onlara:

"Bu topraklarda tarih, tıp, matematik gibi alanlarda çalışmalar yapıyoruz. Ayrıca deniz ticareti sayesinde başka ülkelerle bağlantı kuruyoruz." dedi.

1. **Metinden hareketle Mezopotamya ve Anadolu medeniyetleri arasındaki kültür, bilim, hukuk, ekonomi açısından benzerlikleri ve farklılıkları verilen tablolara yazınız.**

BENZERLİKLER	
Kültür	Mezopotamya'da çivi yazısı kullanılıyor, tabletlerle bilgi kaydediliyor. Anadolu'da (Hititler) çivi yazısı ve hiyeroglif ile kayıt tutuluyor. Her iki medeniyet de bilgiyi gelecek nesillere aktarmak için yazıyı kullanıyor.
Bilim	Mezopotamya'da gökyüzü gözlemleri, Ay takvimi ve kütüphaneler var. Anadolu'da tarih, tıp, matematik, gibi alanlarda çalışmalar yapılmakta.
Hukuk	Mezopotamya'da Hammurabi'nin kanunları toplum düzeni sağlıyor. Hititler de kanunlar koyuyor; cezalar daha hafif ama toplum düzenini sağlıyor.
Ekonomi	Mezopotamya'da tüccarlar Anadolu'daki kolonileri ile ticaret yapıyorlar. Anadolu'da Kral Yolu ve deniz ticareti ile uzak medeniyetlerle bağlantı sağlanıyor. Lidyalılar ve İyonyalılar bu sayede zenginleşen medeniyetlerdir.

FARKLILIKLAR	
Kültür	Mezopotamya çivi yazısı kullanıyor. Anadolu'da hem çivi yazısı hem de hiyeroglif kullanılıyor.
Bilim	Bilim alanında Mezopotamya'da Astronomi gelişmişken Anadolu'da tarih, tıp, matematik gibi alanlarda çalışmalar yapılıyor.
Hukuk	Mezopotamya'da kanunlar daha katı ve cezalar ağır. Hititler'de kanunlar daha esnek ve cezalar hafif.
Ekonomi	Mezopotamya'da ticaret takas yolu ile yapılırken Anadolu'da para kullanılmaya başlıyor. Mezopotamyalılar kara ticareti yaparken Anadolu'da deniz ticareti de yapılıyor.

2. Metne göre Lidyalıların neden zenginleştiğini yazınız.

Metne göre Lidyalıların zenginleşme sebebi Kral yolunu kullanarak ticaret yapıyor olmalarıdır.

3. Metne göre Sümerlerde zigguratın hangi alanlarda kullanıldığını yazınız.

Metne göre ziggurat eğitim, bilim ve din alanlarında kullanılmıştır.

4. **Ayten ve Mehmet'in Mezopotamya ve Anadolu'da gezdiği medeniyetleri verilen dilsiz haritada ilgili boşluklara yazınız.**

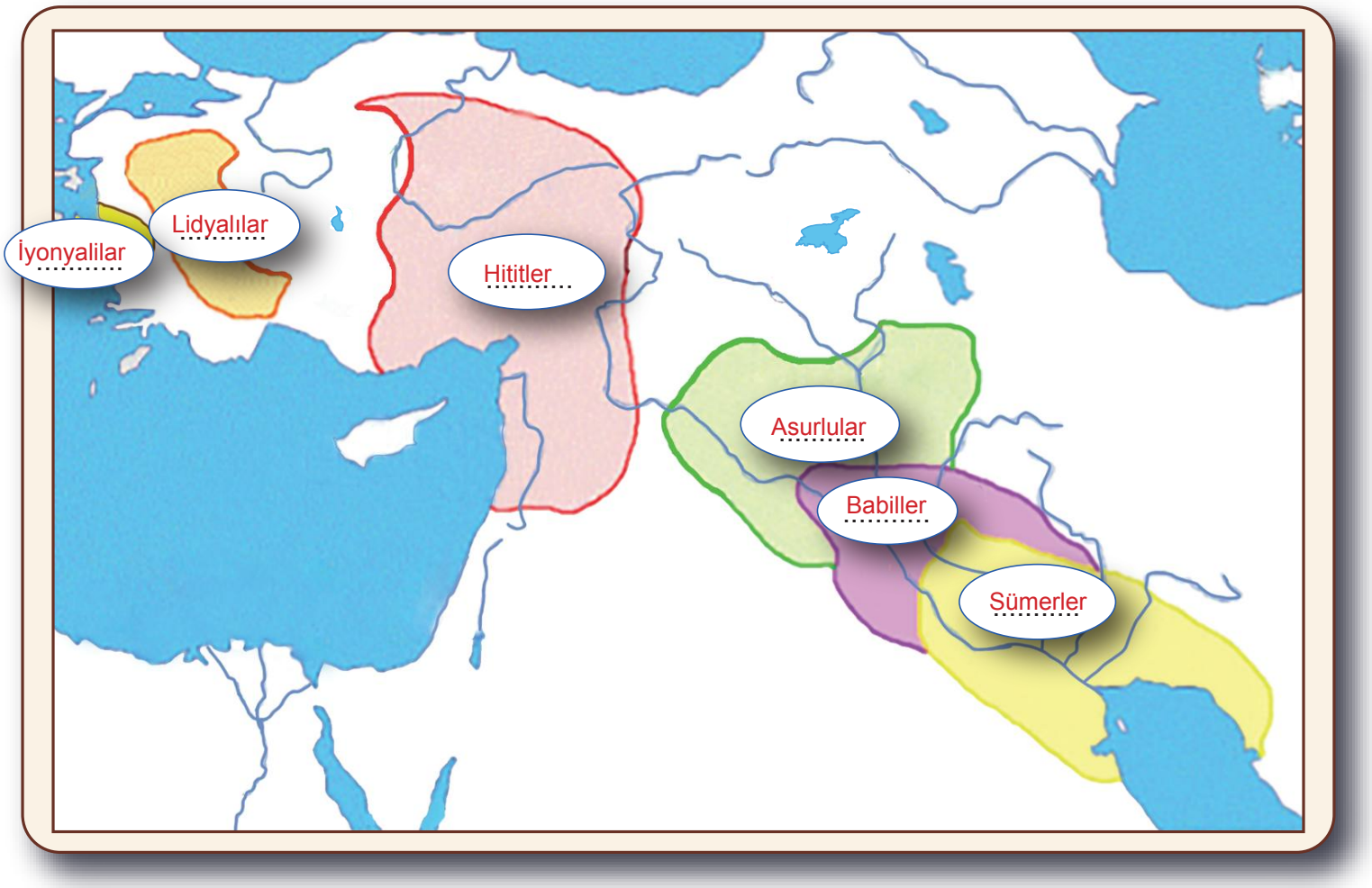

Mezopotamya ve Anadolu Medeniyetleri Dilsiz Haritası

B. **Ayten ve Mehmet, Babil ve Hitit ülkesini gezerken o ülkelerin kanunları ile ilgili aşağıdaki bilgileri topladılar. Bu bilgileri inceleyiniz ve ilgili soruları cevaplayınız.**

Hammurabi Kanunları'ndan Örnekler

Bir kişi, bir başkasını ölüm cezası gerektirecek bir suçla itham edip suçunu kanıtlayamazsa suçlayan kişi ölüm cezasına çarptırılırdı.

Hırsızlık yapan bir kişi yakalanırsa o kişi ölüme mahkûm edilirdi.

Bir kişi, toplumda kendisiyle aynı seviyedeki bir kişinin dişine zarar verirse zarar verenin de dişi çekilirdi.

Bir adam bir evde gedik açarsa, o gediğin önünde öldürülür ve o gediğe gömülürdü.

Hitit Kanunları'ndan Örnekler

Kölelere de para ödeyerek özgürlüğüne kavuşabilme ve evlenme hakkı tanınırdı.

Ölüm cezaları büyücülük ya da krala karşı gelme sonucu veriliyordu.

İdam cezası uygulayan bir toplum olan Hititler, işkenceye ise karşıydı.

Hırsızlık yapan dayak yer ve çaldığı malın üç katı gümüş öderdi.

Hititli bir tüccarı öldüren kişi, 100 gümüş bedel öderdi.

1. Verilen metinlere göre Hammurabi Kanunları ve Hitit Kanunları'nı insani açıdan karşılaştırınız.

Verilen kanunnamelere göre Hammurabi kanunları sert caydırıcı özelliğe sahip olan kanunlarken Hitit kanunları para cezaları içeren nispeten daha insani kanunlardır. Örneğin Hırsızlığın cezası Hammurabi kanunlarında ölümken Hitit kanunlarından kişi çaldığı malın üç katını ödeyerek bağışlanabilmektedir.

2. **Hammurabi Kanunları'nın kısasa kısas şeklinde uygulanmasını doğru buluyor musunuz? Cevabınızı nedeniyle birlikte yazınız.**

Kısasa kısas kanunu caydırıcılığı olmakla birlikte çok ağır ilkel bir kanundur. Bu kanuna göre bir başkası tarafından dişi kırılanın da dişi kırılacaktır. İlkel bir mantığa dayanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında insani bir özellik taşımamaktadır. Zaten hapis cezasının uygulanmadığı ilkel bir döneme aittir.

3. **Bir toplumda adaletin sağlanması için cezalar sert mi yoksa onarıcı mı olmalıdır? Metinlerden örnek vererek açıklayınız.**

Bir toplumda adaletin sağlanması için cezaların yalnızca sert olması yeterli değildir; onarım ve ıslahı amaçlayan (onarıcı) cezalar daha kalıcı bir adalet anlayışı sağlar. Metinlerden örneklerle bu durum şöyle açıklanabilir. Hammurabi Kanunları'nda suçlara genellikle çok ağır ve caydırıcı cezalar verilmiştir. Örneğin, "Hırsızlık yapan kişi yakalanırsa ölüm cezasına çarptırılırdı." Bu tür cezalar toplumda korku yoluyla düzeni sağlamayı amaçlamıştır. Kısa vadede suç oranını düşürebilse de bireyin ıslahını hedeflemediği için uzun vadede adalet duygusunu zedeleyebilir.

A. Nerede Bu Medeniyetler?

Yeni mesaj x

Alıcı

Konu

Sevgili .....,

Ben, Uluslararası Ortak Miras Müzesi küratörü Profesör Bilgisever. Müzemizin birkaç bölümünü yeniliyoruz. Bu nedenle bazı eserleri depoya kaldırdık. Ancak çok büyük bir sorunumuz var! Depoya indiğimde yerlerde silinmiş haritalar, zarar görmüş maketler, kırık tabletler buldum. Bu durumda ziyaretçilerimize Anadolu ve Mezopotamya medeniyetlerine ait eserlerin bir kısmını sergileyemeyeceğiz. Yardımına ihtiyacımız var. Silinen haritaları tamamlamalı, bozulan maketleri yeniden inşa etmeli ve tabletlerdeki yazıları yeniden oluşturmalısın.

Yardımların için şimdiden teşekkürler, kolaylıklar dilerim.

Gönder A

Depoda zarar gören belgelerden biri medeniyetlerin gösterildiği harita, bu haritanın medeniyetlerin doğduğu toprakları göstermesi gerekiyor. Ama ne yazık ki silinmiş! Haritayı eski hâline getirmeniz gerekiyor.

- Fırat ve Dicle nehirleri arasını (Mezopotamya) yeşil renge boyayınız.
- Anadolu Yarımadası'nı turuncu renge boyayınız.
- Medeniyet merkezlerine ait etiketleri keserek haritada yerlerine yerleştiriniz.

HİTİTLER (ÇORUM/BOĞAZKÖY)

ASURLULAR (MUSUL ÇEVRESİ NİNOVA)

LİDYALILAR (MANİSA/SARDES)

İYONYALILAR (İZMİR/MİLET VE EFES)

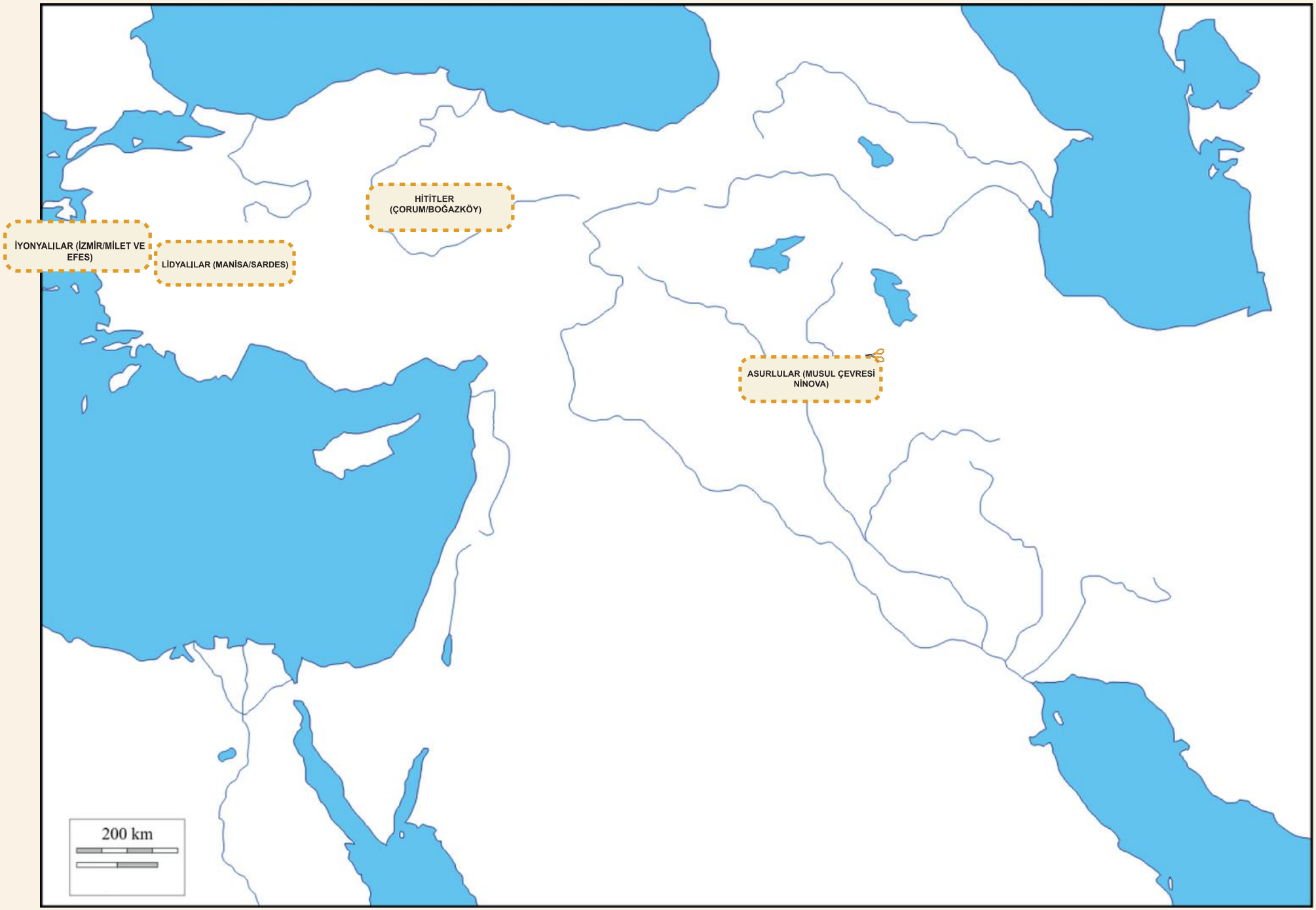

Anadolu ve Yakın Doğu Dilsiz Haritası

Düşünelim Tartışalım

Mezopotamya'da taş yok, genellikle her yer toprak. Anadolu'da ise medeniyetlerden kalan devasa taş anıtlar görüyoruz. Sence medeniyetlerin bulunduğu yerlerin coğrafi özellikleri geleceğe bırakılan mirası nasıl etkiler?

B. Tarih ve Mühendislik

Sümerler, tanrılarına ulaşmak ve tahılları saklamak için gökyüzüne uzanan zigguratlar inşa ettiler. Anadolu'daki medeniyetler ise tarımı geliştirmek için su kemerlerini yaptılar. Bu görkemli yapıların ne işe yaradığını müzeyi gezen ziyeretçilere anlatan maketler de depoda zarar gördü. Farklı malzemeler kullanarak bu maketleri yeniden inşa etmelisiniz.

Malzemeler: Karton bardaklar, oyun hamuru, mukavva, pipetler, kâğıt, küçük top, bilye ve yapıştırıcı vb.

Mezopotamya Bölümü: Karton bardakları kullanarak katmanlı bir ziggurat inşa ediniz. En tepeye "Gözlemevi" (küçük bir top olabilir) yerleştiriniz. İnşa ettiğiniz zigguratın ortak mirasa katkısını özetleyen bir bilgi kartı hazırlayınız.

Yaptığınız maketin resmini yapıştırınız.	**Ortak Mirasa Katkısı**

Anadolu Bölümü: Pipet, oyun hamuru ve rulo kağıt kullanarak su kemerleri tasarlayınız. (Suyun bir noktadan diğerine akmasını sağlayan bir eğim olmalı.)

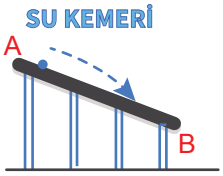

Yaptığınız maketin resmini yapıştırınız.	**Ortak Mirasa Katkısı**

Düşünelim Tartışalım

Anadolu ve Mezopotamya medeniyetleri bu yapıları inşa etmemiş olsalardı günümüzdeki mühendislik ve bilim alanları nasıl etkilenirdi?

C. Müze Gezgini

Ailenlenizle birlikte bir arkeoloji müzesini ziyaret ediniz veya T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın "Sanal Müze" **uygulamasından sanal turlara katılınız.** https://sanalmuze.gov.tr/ **Müzeyi gezerken eserlerden birini belirleyiniz ve bu eserle ilgili ayrıntılı bilgi edininiz. Bu bilgilere göre seçtiğiniz eseri tanıtan** "Müze Gezgini Kartı"**nı doldurunuz.**

MÜZE GEZGİNİ KARTI

Seçilen Eser: Kadeş Antlaşması

Hangi Medeniyete Ait?: Hititler

Ne İşe Yarıyordu?: Mısırlılar ile Hititler arasındaki savaşı bitiren, tarihin ilk yazılı barış antlaşmasıdır.

Bugün Olsaydı Ne Olurdu?: Günümüzde de ülkeler arası barış protokolleri bu mantıkla yapılır.

Ortak Mirasa Katkısı: İnsanlığa sorunları savaşla değil, diplomasi ve yazı ile çözmeyi öğretmiştir.

A. **Ahmet ile Defne sizlere yaşadıkları ülkelerle ilgili bilgiler verecekler. Onların verdiği bilgileri okuyunuz ve ilgili etkinlikleri yapınız.**

Ahmet'in Ülkesi

Merhaba benim adım Ahmet. Benim ülkem cumhuriyetle yönetilir. Bu yönetim biçiminde egemenlik millete aittir. Benim ülkemde devlet başkanı ve yöneticiler, halk tarafından belirli süreler için seçilir. Yönetim yetkisi bir kişiye ya da aileye değil, halkın iradesine dayanır. Anayasa ve yasalar ön plandadır ve herkes bu yasalara uymak zorundadır.

Benim ülkemde vatandaşlar seçme ve seçilme hakkına sahiptir. Bu sayede halk, ülke yönetiminde söz sahibi olur. Cumhuriyet, bireylerin eşit yurttaşlar olarak kabul edilmesini sağlar ve toplumda adaletin sağlanmasına katkıda bulunur.

Defne'nin Ülkesi

Merhaba benim adım Defne. Benim ülkem demokrasi ile yönetilir. Benim ülkemde halk yönetime katılır ve karar alma süreçlerinde söz sahibidir. Halk, seçimler yoluyla yöneticilerini belirler ve yöneticileri denetleme hakkına sahiptir. Temel hak ve özgürlükler ülkemizin vazgeçilmez unsurlarıdır.

Benim ülkemde düşünce özgürlüğü, ifade özgürlüğü ve katılım hakkı korunur. Farklı görüşlere saygı gösterilir, eşitlik ve çoğulculuk önemsenir. Azınlıkta kalanların hakları, çoğunluğun kararlarına karşı yasalarla korunur. Demokrasi, halkın sadece seçimlerde değil, günlük yaşamda da yönetime katkı sunmasını amaçlar.

1. Aşağıdakilerden hangisi, cumhuriyet ve demokrasi arasındaki ilişkiyi <u>en doğru</u> şekilde açıklar?

A) Cumhuriyet yalnızca devlet başkanının kim olacağını belirler, demokrasi ise sadece seçimlerden ibarettir.
B) Cumhuriyet, egemenliğin millete ait olduğunu ifade eder; demokrasi ise halkın yönetime katılma biçimini açıklar.
C) Demokrasi sadece cumhuriyetle yönetilmeyen ülkelerde uygulanır.
D) Cumhuriyet ve demokrasi birbirinden tamamen bağımsız yönetim biçimleridir.

Cevap B

2. Ahmet'in ülkesinde yöneticiler nasıl belirlenmektedir?

Ahmet'in ülkesinde devlet başkanı ve yöneticiler, halk tarafından belirli süreler için seçim yoluyla belirlenmektedir. Yönetim yetkisi bir kişiye veya aileye değil, halkın iradesine dayanmaktadır.

3. **Defne'nin ülkesinde halk yönetime hangi yollarla katılmaktadır?**

Defne'nin ülkesinde halk, seçimler yoluyla yöneticilerini belirleyerek yönetime katılır. Ayrıca yöneticileri denetleme hakkına sahiptir. Düşünce ve ifade özgürlüğü ile katılım hakkını kullanarak karar alma süreçlerinde söz sahibi olur.

4. **Ahmet ve Defne'nin ülkelerinde yönetim biçiminde ortak olan özellikler nelerdir?**

Her iki ülkede de halkın seçme ve seçilme hakkı vardır.
Yöneticiler halk tarafından belirlenir.
Eşitlik, temel hak ve özgürlükler önemsenir.
Yönetimin kaynağı bir şahıs değil, halkın iradesidir.

5. **Demokrasinin yalnızca devlet yönetiminde değil, günlük yaşamda da nasıl uygulanabileceğini örnekler vererek açıklayınız.**

Okulda: Sınıf başkanlığı seçimleri yapmak veya okul temsilcisini seçmek.
Ailede: Tatilde nereye gidileceğine veya akşam ne yemek yeneceğine aile bireylerinin birlikte karar vermesi.
Toplumda: Bir karar alınırken farklı fikirlere sahip kişilerin görüşlerini saygıyla dinlemek.

B. Aşağıdaki ifadelerin hangi ülkeye ait olduğunu kutucuklara çarpı (✘) koyarak belirtiniz. (Bazı ifadeler her iki metin için de ortak olabilir.)

	Ahmet'in Ülkesi	Defne'nin Ülkesi
Egemenliğin kaynağı millettir.	✘	✘
Temel hak ve özgürlükler güvence altındadır.	✘	✘
Yöneticiler belirli bir süre için seçilir.	✘	✘
Farklı görüşlere saygı (çoğulculuk) esastır.		✘
Kanunların üstünlüğü ve eşit yurttaşlık vardır.	✘	✘

1. **Ahmet,** "Yönetim bir aileye ait değildir." **diyor. Defne ise** "Azınlıkta kalanların hakları korunur." **diyor. Sizce bir ülkede yöneticilerin seçimle gelmesi, o ülkede her zaman herkesin özgür olduğu anlamına gelir mi? Metinlerdeki bilgilerden yola çıkarak açıklayınız.**

Sadece yöneticilerin seçimle gelmesi herkesin özgür olduğu anlamına gelmeyebilir. Defne'nin belirttiği gibi, gerçek bir özgürlük için "azınlıkta kalanların haklarının yasalarla korunması" ve "düşünce özgürlüğü" gibi unsurlar da gereklidir. Eğer bir ülkede sadece çoğunluğun dediği oluyor ve farklı fikirler baskılanıyorsa, orada tam bir özgürlükten söz edilemez. Dolayısıyla seçimler önemlidir ancak temel hak ve özgürlüklerin yasalarla korunması tam özgürlük için şarttır.

Issız Ada'da Yönetim

Bir grup öğrenci, çıktıkları bir gemi yolculuğunda fırtınaya yakalanır ve kendilerini ıssız bir adada bulurlar. Adada hayatta kalmak için kurallara ve bir lidere ihtiyaçları vardır. İki farklı grup ortaya çıkar:

A. Issız Ada'da Seçim

A GRUBU

"Aramızdaki en güçlü kişi olan Kaan'ı lider seçelim. O ne derse onu yapalım, kuralları o koysun. O hastalanırsa yerine en yakın arkadaşı lider olsun. Bizim fikrimizi sormasına gerek yok, o bizi korur."

B GRUBU

"Hayır! Lideri hepimiz oylama yaparak seçelim. Kuralları da ortak bir konseyde belirleyelim. Lideri belirli bir süre için seçelim, beğenmezsek bir sonraki seçimde değiştirebilelim. Herkesin konuşma hakkı olsun."

1. Hangi grubun önerisinin adada huzuru ve adaleti daha uzun süre sağlayacağını düşünüyorsunuz? Nedenini açıklayınız.

Bence B Grubu'nun önerisi huzuru daha uzun süre sağlar. Çünkü Kaan ne kadar güçlü olursa olsun, sadece kendi isteklerini dayatırsa diğer öğrenciler kendilerini dışlanmış ve mutsuz hissederler. Ortak kararlar alındığında herkes kuralları benimser, haksızlık hissedildiğinde ise lideri değiştirme şansı olması çatışmaları önler.

2. B Grubu'nun önerisinde "demokrasi"**ye ait özelliklerin neler olduğunu yazınız.**

Liderin oylama ile seçilmesi ve belli bir süreliğine seçilmesi millî egemenlik, kuralların ortak bir konseyde belirlenmesi, katılımcılık, herkesin konuşma hakkının olması, çoğulculuk ilkeleri ile ilgilidir.

B. Issız Ada'daki yönetim sorunu çözüldü. Şimdi hayali ülkelerimizin yönetim biçimlerini inceleyelim.

Hayali Ülke 1

Bu ülkemizde devletin başında bir cumhurbaşkanı vardır. Seçimler yapılır ama her bir seçimde tek bir aday olur. Bu ülke tek bir parti ile yönetilir.

Hayali ülke 1 cumhuriyet midir? Metinden örnek vererek açıklayınız.

Evet, şekil olarak bir cumhuriyettir. Çünkü metinde başında bir "cumhurbaşkanı" olduğu ve "seçimlerin" yapıldığı belirtilmektedir. Cumhuriyetin temel şartı devlet başkanının seçimle gelmesidir.

Hayali ülke 1 demokratik midir? Metinden örnek vererek açıklayınız.

Hayır, demokratik değildir. Çünkü demokraside "seçme" eyleminin gerçekleşmesi için farklı seçenekler/adaylar olmalıdır. Metinde "tek bir aday" ve "tek bir parti" olduğu söyleniyor. Bu durum halkın gerçek iradesini yansıtmasını engeller; yani rekabet ve çoğulculuk yoktur.

Hayali Ülke 2

Bu ülkede yöneticiler belirli aralıklarla halk tarafından seçilir. Herkes düşüncesini özgürce söyler. Kadın-erkek herkesin yönetime katılma hakkı vardır. Yöneticiler halka hesap verir. Azınlığın da çoğunluk karşısındaki hakları kanunlarla korunur.

Hayali ülke 2 demokratik midir? Metinden örnek vererek açıklayınız.

Evet, tam bir demokrasidir. Çünkü seçimlerin yapılması, düşünce özgürlüğünün olması, kadın-erkek eşitliğinin (fırsat eşitliği) sağlanması ve yöneticilerin halka hesap vermesi demokrasinin temel ilkeleridir. Ayrıca azınlık haklarının korunması demokrasinin çoğulculuk ilkesi ile ilgilidir.

Atatürk'ün "Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemi ile devlet şekli demektir." **sözü hangi ülkeye daha uygundur? Metinden örnek vererek açıklayınız.**

Atatürk'ün sözü Hayali ülke 2'ye daha uygundur. Çünkü Atatürk, cumhuriyetin sadece bir isim olmadığını, onun içinin demokrasiyle (halk iradesi, eşitlik ve özgürlükle) doldurulması gerektiğini savunur. Hayali ülke 2'de hem cumhuriyetin yönetim şekli hem de demokrasinin tüm değerleri bir aradadır.

C. Buraya kadar demokrasi ve cumhuriyet kavramlarını analiz ettiniz. Şimdi bu kavramların özelliklerini değerlendirmeniz gerekiyor.

Aşağıdaki cümlelerden doğru olanlara "D" yanlış olanlara "Y" harfi yazınız.

(Y)	Her cumhuriyet yönetimi, mutlaka tam demokratiktir.
(D)	Demokrasi sadece devlette değil, günlük hayatımızda ailede ve okulda da olur.
(Y)	Demokratik yönetimlerde halkın seçim yapmasına gerek yoktur.
(D)	Demokratik yönetimlerde farklı düşüncelere saygı duyulur.
(Y)	Cumhuriyet yönetimlerinde yöneticilik babadan oğula geçer.
(D)	Demokratik yönetimlerde yöneticiler belli süreliğine seçilir.
(Y)	Demokratik yönetimlerde kanunların uygulanmasına gerek duyulmaz.
(D)	Sınıf başkanını seçerken oy kullanılması demokrasinin bir örneğidir.

A. ETKİN VATANDAŞ

5. sınıf öğrencisi Murat, okul dönüşü mahallesindeki parkın önünden geçerken parktaki salıncaklardan birinin kırık olduğunu fark etti. Küçük çocukların bu salıncağı kullandığını görünce bunun tehlikeli bir durum olduğunu düşündü. Çünkü biri düşüp yaralanabilirdi. Bazı insanların "Beni ilgilendirmez." diyerek parktan ayrıldığını, bazılarının ise bağırarak tartıştığını gördü. Ancak Murat, etkin bir vatandaşın sakin ve saygılı davranması gerektiğini biliyordu. Önce çocukları kibar bir şekilde uyardı ve salıncağı kullanmamalarını söyledi. Daha sonra parkın bakımından sorumlu olan belediyeyi arayarak durumu bildirdi. Yetkililere, parkın yerini ve kırık salıncağın durumunu açık ve doğru bir şekilde anlattı. Murat, bu davranışıyla hem sorumluluk almış hem de sorunun doğru ve yasal yollarla çözülmesine katkı sağlamış oldu. Murat'ın bu davranışı sayesinde park daha güvenli hâle geldi.

Siz de aşağıda verilen örnek olaylardaki durumlara etkin bir vatandaş olarak nasıl davranmanız gerektiğini boşluklara yazınız.

Örnek Olay 1: "Karanlık Sokak"

Akşam eve dönerken mahallenizdeki sokak lambalarının bozuk olması nedeniyle sokağın karanlık olduğunu fark ettiniz.

Sokak lambalarının bozuk olduğunu belediyeye bildiririm. Ailemden ya da büyüklerden yardım alarak ilgili birime haber veririm. İnsanların zarar görmemesi için dikkatli olmalarını söylerim. Sorunu görmezden gelmem, çözüm için yetkililere başvururum.

Örnek Olay 2: “Market Alışverişi”

Marketten alışveriş yaptınız. Eve gelip fişi kontrol ettiğinizde, almadığınız bir ürünün fişe yazıldığını ve fazladan para ödediğinizi gördünüz.

Markete geri gidip durumu kasiyere sakin bir şekilde anlatırım. Fişi göstererek almadığım ürünün düzeltilmesini isterim. Hakkımı ararken kırıcı olmam. Yanlışlığın düzeltilmesini talep ederim.

Örnek Olay 3: “Otobüs Sırası”

Otobüs durağında uzun bir kuyruk var. Herkes sırasını bekliyor. O sırada genç bir adam geldi ve sıranın en önüne geçmeye çalıştı.

Sıranın olduğunu kibarca hatırlatırım. Herkesin eşit haklara sahip olduğunu söylerim. Tartışma çıkarmadan sıraya uymasını isterim.

B. Yaşadığınız şehirde belediye başkanlığı tarafından toplumsal düzenin oluşturulması için belediye otobüslerinde sergilenmek üzere slogan yarışması düzenleniyor.

Siz de etkin bir vatandaş olarak yarışmaya gönderilmek üzere üç slogan yazınız.

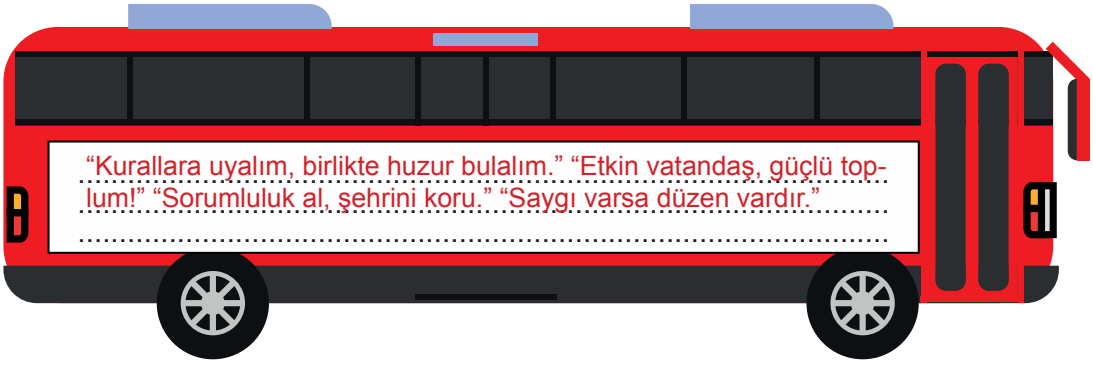

C. **Aşağıda verilen görsellerden etkin vatandaşa ait olanları yeşile etkin olmayan vatandaşa ait olanları kırmızıya boyayınız.**

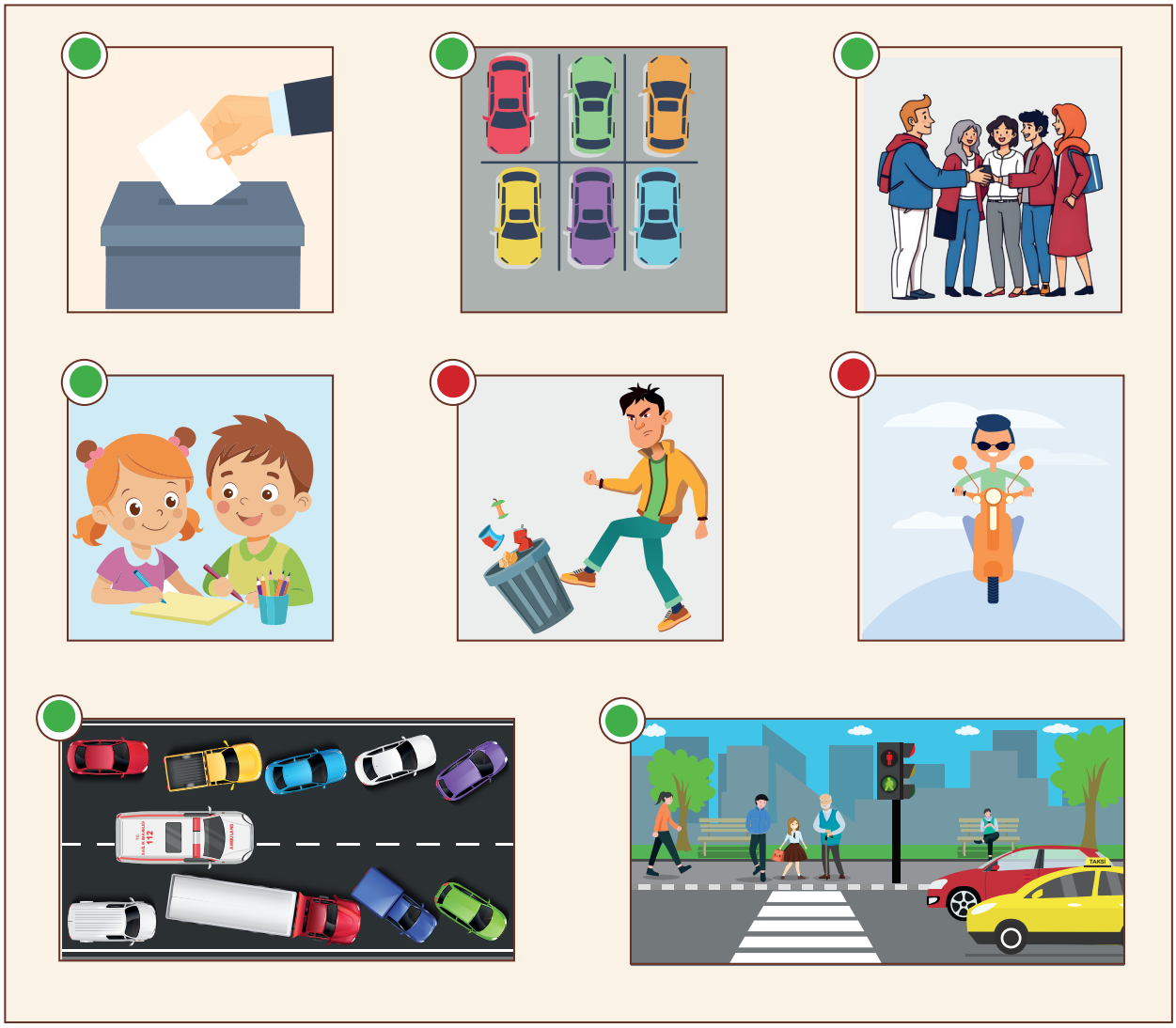

A. **Kuzey ve Güney mahallelerinde çevre düzeni, vatandaşların davranışları gibi konularda bazı farklılıklar olduğu görülüyor. Bu mahallelerdeki durumları göz önünde bulundurarak vatandaşların davranışlarını ve kendi davranışlarınızı değerlendiriniz.**

KUZEY MAHALLESİ

Burada yaşayan insanlar son zamanlarda bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Mahallenin sokaklarında çöpler birikmiş olmasına rağmen kimse bu durumu önemsememektedir. Trafik ışıkları bozuk olduğu hâlde yayalar ve sürücüler dikkatli davranmamaktadır. Duraktaki insanlar sıraya girmeden otobüse binmeye çalıştığı için zaman zaman sorunlar olmaktadır. Bazı komşular yüksek sesle müzik dinlediği için mahallede sık sık tartışmalar yaşanmaktadır. Ayrıca engelli rampasının önüne park edilen araçlar, engelli bireylerin günlük yaşamını zorlaştırmaktadır.

GÜNEY MAHALLESİ

Burada yaşayan insanlar, çevreyi temiz ve düzenli tutmaya özen göstermektedir. Sokaklar tertemizdir ve mahallede bulunan geri dönüşüm kutuları düzenli olarak kullanılmaktadır. Otobüs durağında insanlar sıraya girerek birbirlerinin hakkına saygı göstermektedir. Parkta çocuklar güvenli bir şekilde oyun oynarken, yetişkinler düzenli bir çevrenin tadını çıkarmaktadır. Alışverişten dönen yaşlı bir komşuya poşetlerini taşıması için yardım eden mahalle sakinleri, dayanışma örneği sergilemektedir.

1. Hangi mahallede etkin vatandaş davranışlarına uygun durumlar vardır? Nedeniyle açıklayınız.

Etkin vatandaş davranışlarına uygun durumlar Güney Mahallesi'nde vardır.Çünkü Güney Mahallesi'nde çevrenin temiz tutulması, geri dönüşümün kullanılması, kurallara uyulması, sıraya girilmesi ve yardımlaşma gibi toplum düzenini güçlendiren davranışlar görülmektedir.

2. Babanızın işi dolayısıyla evinizi Kuzey Mahallesi'ne taşıdığınızı düşününüz.

Bu mahallede en çok zorlanacağınız durum ne olurdu?

Çevre kirliliği

Kurallara uyulmaması

Sıraya girilmemesi

Gürültü

Engelli bireylerin yaşadığı zorluklar

3. **Kuzey Mahallesi'nde yaşanan olaylar, vatandaşların hangi konularda birbirini düşünmediğini göstermektedir? Cevabınızı nedeniyle birlikte açıklayınız.**

Kuzey Mahallesi'nde yaşanan olaylar, vatandaşların çevre temizliği, kurallara uyma, başkalarının haklarına saygı ve engelli bireyleri düşünme konularında birbirini düşünmediğini göstermektedir. Çünkü sokaklarda çöpler biriktiği hâlde kimse temizlikle ilgilenmemekte, trafik ışıkları bozuk olmasına rağmen yayalar ve sürücüler kurallara uymamakta, otobüs durağında sıraya girilmemekte ve engelli rampalarının önü araçlarla kapatılmaktadır. Bu durumlar, bireylerin kendi rahatını toplumun ihtiyaçlarının önünde tuttuğunu göstermektedir.

4. **Eğer Güney Mahallesi'ndeki insanlar bir süreliğine Kuzey Mahallesi'ne taşınsaydı, sizce Kuzey Mahallesi'nde neler değişirdi?**

Çevre daha temiz olurdu.
Kurallara uyulurdu.
Yardımlaşma artardı.
Mahallede düzen sağlanırdı.

B. **Aşağıdaki tabloda bazı durumlar karşısında bir vatandaşın davranışlarına yönelik örnekler verilmiştir. Güney Mahallesi'nde yaşayan bir vatandaşın bu durumlar karşısında nasıl davranacağını tablonun ilgili bölümüne yazınız.**

Durum	Davranış örneği	Güney Mahallesi'nde yaşayan vatandaş davranışı
Sokak lambası yanmıyor ve gece çok karanlık.	Nasıl olsa biri belediyeyi arar. Hem bizim evin önü aydınlık, sorun değil!	Belediyeye bildirir, çevresini uyarır.
Marketten alınan ürün bozuk çıktı.	Zaten çok pahalı bir şey değil. Şunu çöpe atayım.	Marketle iletişime geçer, hakkını arar.
Parktaki salıncaklar kırılmış.	Ben mi kırdım sanki. Kim kırdıysa yaptırsın!	Yetkililere haber verir, çocukları uyarır.
Çöpler konteynerin dışına atılmış. Kötü bir koku ve görüntü var.	Herkes dışına atmış zaten. Ben de şöyle bırakayım. Akşam alıyorlar, bir şey olmaz.	Çöpü doğru yere atar, çevresini temizler.

C. **Aşağıdaki kartlarda Kuzey ve Güney mahallelerinde yaşayan bazı vatandaşlar ve davranışları verilmiştir. Kartları işaretli yerlerden keserek birini rastgele seçiniz.**

TOYGAR

Davranışlar: Vergi ödemez, kurallara sadece denetim varken uyar, oy kullanmaz, çevreyi önemsemez.

Topluma Etkisi: Toplum düzeni bozulur, kamu hizmetleri aksar, güvensizlik oluşur.

FATMA TEYZE

Davranışlar: Vergilerini düzenli öder, kanunlara uyar, üretim yapar, haklarını bilir.

Topluma Etkisi: Düzen, güven ve dayanışma artar.

TOPRAK

Davranışlar: Sürekli şikâyet eder, çözüm üretmez, sosyal medyada eleştirir, yere çöp atmaya devam eder.

Topluma Etkisi: Sorunlar devam eder, olumsuz örnek olur.

BANU

Davranışlar: Gönüllü çalışmalara katılır, yaşlı ve ihtiyaç sahiplerine yardım eder, ortak yaşam alanlarını korur, çevresindekilere örnek olur.

Topluma Etkisi: Dayanışma güçlenir, mahallede yardımlaşma kültürü gelişir.

Seçtiğiniz karttaki davranışları uygularsanız kendi mahallenizdeki vatandaşlar bu davranışlarınızı nasıl karşılar?

Seçtiğim kart: Toygar, Toprak, Fatma Teyze, Banu

Davranışlarım nasıl karşılanır?: Toygar / Toprak Tepki: Mahalle sakinleri olumsuz karşılar, güven azalır.

Fatma Teyze / Banu Tepki: Takdir edilir, örnek alınır, dayanışma artar.

C. **Siz de kendiniz için bir davranış kartı oluşturunuz. Hangi davranışlara sahip olduğunuzu ve bu davranışlarınızın topluma nasıl bir etkisi olduğunu yazınız.**

Öğrencinin adı .....

Davranışlarım:

Kurallara uymak .....

Çevreyi temiz tutmak .....

Yardım etmek .....

.....

Topluma Etkisi:

Düzen sağlanır. .....

Güven artar. .....

Toplumsal huzur güçlenir. .....

Sizin kartınızda etkin vatandaş özelliği göstermeyen davranışlar var mı? Varsa bunları değiştirmek için neler yapabilirsiniz?

Etkin vatandaş özelliği göstermeyen davranışlar varsa bunları değiştirmek için davranış fark edildikten sonra düzeltmek için büyüklerimden veya ilgili kurumlardan destek alırdım.

.....

.....

D. **Güney Mahallesi ile ilgili bir gazete haberi yapılacak. Bu gazete haberini yaparken Güney Mahallesi'nin özelliklerini dikkate almalısınız. Haber metnine uygun görsellerle haberinizi zenginleştirebilirsiniz.**

BENİM GAZETEM

GÜNEY MAHALLESİNDE TOPLUMSAL HUZUR ZİRVE YAPTI!

Yapılan araştırmalar gösterdi ki, vatandaşların sorumluluklarını yerine getirmesi sonucunda Güney Mahallesi'nde .....

Gezete metninde vurgulanabilecek durumlar:

Vatandaşların sorumluluklarını yerine getirmesi

Temizlik, düzen, dayanışma

Mahallede yaşam kalitesinin artması

Gazete metnini destekleyecek bir görsel

E. Hafta sonu ailenizle dışarı çıktığınızda çevrenizi gözlemleyiniz.

1. **Dışarıda gördüğünüz bir sorunu tespit ediniz ve aşağıdaki boşluğa yazınız.**

Çöplerin yere atılması

Bozuk kaldırım

2. **Bu soruna etkin bir vatandaş olarak nasıl bir çözüm önerirsiniz?**

Yetkililere bildirme

Çevreyi bilinçlendirme

3. **Bu çözüm için hangi kuruma başvurursunuz veya bireysel olarak neler yaparsınız?**

Muhtarlığa veya belediyeye başvururum.

Ailemden veya çevremden destek alırım.

4. **Sizce etkin vatandaş olmak, tüm toplum için önemli midir? Nedenini açıklayınız.**

Evet. Çünkü toplum düzeni, huzur ve güven etkin vatandaşlarla sağlanır.

A. TERAZİ ORMANI

Terazi Ormanı'nda bir şeyler yolunda gitmiyor!

Adalet Terazisi sallanıyor ve ormanda yaşayan herkes bu durumun nedenini merak ediyor.

Siz de dikkatli bir gözlemci, güçlü bir soru avcısı ve adil bir orman hâkimi olacaksınız.

Bu yolculukta sizden beklenenler şunlar:

- Terazi Ormanı'nda yaşananları dikkatle inceleyiniz.
- Olayların nedenlerini anlamak için güçlü sorular üretiniz.
- Haklar ve sorumluluklar arasındaki dengeyi keşfediniz.
- Düşüncelerinizi kanıtlarıyla açıklayarak karar veriniz.

Her adımda düşünüp, sorgulamaya özen gösteriniz.

Unutmayınız! Adalet, düşünen ve sorumluluk alanların elinde güçlenir.

TERAZİ ORMANI

Bir zamanlar Terazi Ormanı adında düzenli ve huzurlu bir orman vardı. Bu ormanda hayvanlar, ormanın ortasında duran büyük Adalet Terazisi sayesinde birlikte uyum içinde yaşardı. Ormandaki hayvanlar bu teraziyi iyi tanırdı. Terazi, biri başkasının hakkını çiğnediğinde, bir iş yarım bırakıldığında ya da birilerinin huzuru bozulduğunda sessizce hareket ederdi. Kimse ona dokunmazdı ama herkes ne zaman hareket ettiğini fark ederdi.

Günlerden bir gün tavşan, ormandaki en taze havuçların hepsini topladı. Geride bıraktığı çöpleri temizlemedi, başkalarının payını düşünmedi. Bunu gören kaplumbağa, "Havuçları yedin ama bir şey unutmadın mı?" diye uyardı. O anda Adalet Terazisi yavaşça sallanmaya başladı.

Terazinin sallandığını fark eden bilge baykuş, tüm hayvanları topladı. "Bu terazi bize şunu hatırlatır," dedi: "Haklar ve sorumluluklar dengede olmazsa huzur bozulur." Orman sakinleri terazinin önünde durup düşünürken sincap söz aldı: "Ormanda güvenle yaşama hakkımız var ama başkalarının haklarına saygı göstermeyi bazen unutuyoruz." Baykuş başını salladı. "Demek ki eksik veya hatalı yaptığımız bir şey var!" dedi. Tavşan başı önde mahcup bir şekilde sessizce olan biteni anlamaya çalışıyordu.

Bir süre sonra karga, yuvasından başını çıkardı ve yavrularının gürültüden uyuyamadığını söyledi. Baykuş bunun üzerine arkadaşlarına dönüp, "Bir hakkı korumak için herkesin bazı sorumlulukları yerine getirmesi gerekir." dedi. Gürültü kesildi, herkes kendine çeki düzen verdi. Herkes daha özenli davranınca Adalet Terazisi yeniden dengede durdu.

Bilge baykuş son olarak şöyle dedi:

"Haklarımızı bilir ve sorumluluklarımızı unutmazsak, bu orman daha adil ve huzurlu bir yer olur."

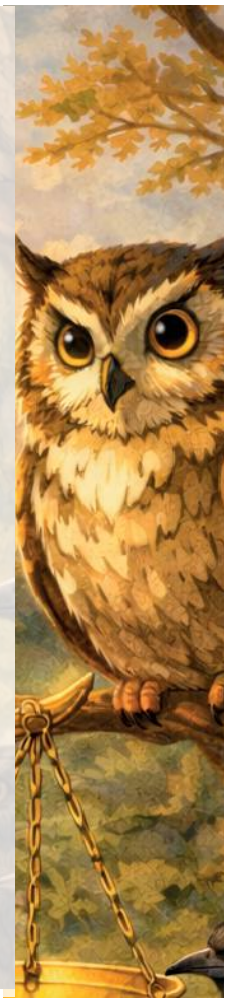

Terazi Ormanı'nda sizi düşündüren ve açıklığa kavuşturmak istediğiniz durumu kısaca belirtiniz.

Tavşanın bütün havuçları alıp başkalarını düşünmemesi. Ormanda huzurun bozulması. Haklara saygı gösterilmediğinde düzenin bozulması. Terazinin neden sallandığı.

B. 5N1K İLE SORU OLUŞTURUYORUM

Terazi Ormanı'nda bozulan dengeyi hak ve sorumluluk çerçevesinde anlamak için güçlü sorular üretebilen bir soru avcısına ihtiyaç var. Göreviniz metinden anladıklarınızdan yola çıkarak 5N1K soruları üretmek.

Ne?

Terazi Ormanı'nda ne oldu?

.....

Nerede?

Olaylar nerede yaşandı?

.....

Ne zaman?

Terazi ne zaman hareket etmeye başladı?

.....

Nasıl?

Ormandaki denge nasıl bozuldu?

.....

Niçin?

Terazi neden sallandı?

.....

Kim?

Dengenin bozulmasına kim neden oldu?

.....

Yazdığınız 5N1K sorularından en önemli olduğunu düşündüğünüz soruyu nedenleriyle birlikte yazınız.

"Niçin terazinin dengesi bozuldu?" sorusu önemlidir çünkü sorunun nedenini bulmadan çözüm üretilemez.

.....

.....

C. TERAZİ ORMANI'NDA DENGE YENİDEN KURULMAYI BEKLİYOR!

Terazi Ormanı'nda gerçekleşen olaylardan yola çıkarak, orman sakinlerinin haklarıyla ilgili durumları adalet terazisinin sol kefesine, ormanın huzuru için yerine getirilmesi gereken sorumlulukları ise sağ kefesine yerleştiriniz.

Bakalım teraziyi dengeye getirebilecek misiniz?

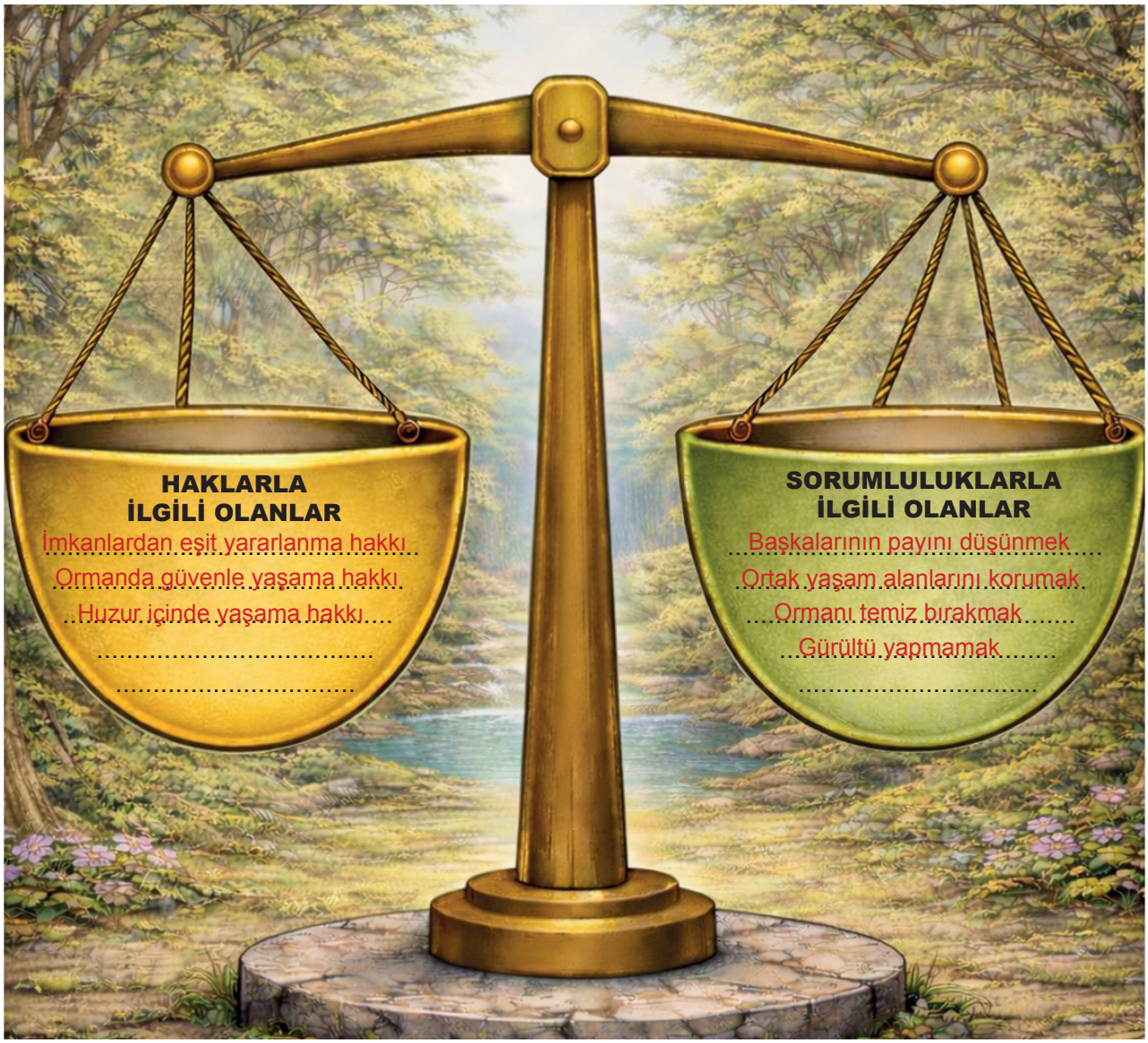

Teraziye yerleştirdiğiniz hak veya sorumluluk örneklerinden birini seçiniz.

Bu bilginin metinde hangi olay, konuşma ya da davranışla ilişkilendirildiğini yazınız.

"Başkalarının hakkına saygı gösterme sorumluluğu", tavşanın tüm havuçları toplamasıyla ihlal edilmiştir.

Bu davranış Adalet Terazisinin sallanmasına neden olmuştur.

Ç. TERAZİ ORMANI MAHKEMESİ

Bu bölüme gelene kadar yaptığınız çalışmalarda;

- Metindeki durumları incelediniz.
- Haklar ve sorumluluklarla ilişkilendirdiniz.
- Terazinin neden hareket ettiğini düşündünüz.

Terazi Ormanı'nda yaşananlardan sonra "Ormanda yaşanan sorunların çözümü için sadece tavşanın davranışını değiştirmesi yeterlidir." kararı verildi.

Sizce bu karar adil midir? Gerekçenizi metinden ve terazide yer verdiğiniz örneklerle açıklayınız.

Beklenen cevap: Adil değildir

Örnek gerekçeler:

Sorun sadece tavşanın değil, diğer hayvanların da sorumluluklarını yerine getirmemesiyle ilgilidir.

Gürültü yapanlar, düzeni bozanlar da sorumludur.

Baykuşun söylediği gibi herkesin sorumluluk alması gerekir.

Bir Arada Yaşamak

Mustafa, akşam ödevlerini bitirdikten sonra salonda biraz dinlenmek istedi. O sırada apartmanın üst katından yüksek sesler geliyordu. Birileri geç saate kadar gürültü yapıyor, televizyon sesi tüm dairelerde duyuluyordu. Mustafa'nın annesi de telefonu daha iyi duyabilmek için başka odaya geçti.

Bir süre sonra apartman kapısı açıldı. Komşulardan biri çöpleri kapının önüne bırakmıştı. Çöp poşetinden sızan su merdivenlere yayılmıştı. Apartmandan çıkan yaşlı bir komşu merdivenleri inerken dikkatle yürümek zorunda kaldı.

Ertesi gün Mustafa, apartmanın girişinde asansörün önüne bırakılmış bir bisiklet fark etti. Asansörü kullanmak isteyenler bisikleti kenara çekmek zorunda kaldı. Mustafa, bu durumun neden sık sık yaşandığını düşündü.

Mustafa'nın yaşadığı apartmanda gerçekleşen olaylar, aslında herkesin günlük yaşamını etkiliyordu. Gürültü, ortak alanların kullanımı ve başkalarını düşünmeden yapılan davranışlar, Mustafa'yı düşündürüyordu.

Mustafa şu soruların cevaplarını aramaya başladı:

➢ Birlikte yaşarken nelere dikkat etmeliyiz?

➢ Bir kişinin davranışı başkalarını nasıl etkiler?

➢ Herkesin rahat edebilmesi için neler gereklidir?

A. Mustafa'nın yaşadıklarına benzer durumlarla siz de günlük hayatınızda karşılaşmış olabilirsiniz. Yaşadığınız yerde bir günlük gözlem yaparak, dikkatinizi çeken ve gözlemlediğiniz üç durumu aşağıdaki kutulara yazınız.

BİRİNCİ GÖZLEM	İKİNCİ GÖZLEM	ÜÇÜNCÜ GÖZLEM
Gece geç saatte yapılan gürültü	Apartman merdivenlerinin kirli olması	Asansör önüne eşya vs. bırakılması

Gözlemlediklerinizi arasında sizi en çok düşündüren durumu nedenleriyle birlikte açıklayınız.

Gözlemlediklerim arasında beni en çok düşündüren durum, ortak alanlara bırakılan eşyaların (özellikle asansör önüne bırakılan bisikletlerin) yaşlılar ve çocuklar için tehlike oluşturmasıdır. Çünkü bu durum hem insanların güvenliğini riske atmakta hem de ortak yaşam alanlarının herkes tarafından rahatça kullanılmasını engellemektedir.

B. Gözlemlediğiniz durumlardan birini seçerek bu durumla ilgili aşağıdaki başlıklara uygun sorular yazınız. Yazdığınız sorulara cevap bulmak için araştırma yapmanız gerekiyor. Kaynaklarınızı dikkatle inceleyiniz ve öğrendiğiniz bilgileri kendi cümlelerinizle tabloda verilen ilgili alana yazınız.

Yararlanacağınız kaynaklar şunlar:

- Kitap
- Evdeki bir yetişkinle kısa bir röportaj
- Dijital kaynak

Başlıklar	Benim Sorularım	Kullandığım Kaynak	Öğrendiğim Bilgi
Yaşanan durum	Apartmanda geç saatte gürültü yapılması toplumda nasıl bir davranış olarak kabul edilir?	Kitap	Apartmanlarda gürültü yapılması, ortak yaşam kurallarına aykırı bir davranış olarak kabul edilmektedir.
Durumdan etkilenenler	Apartmanda yapılan gürültü kimlerin günlük yaşamını olumsuz etkileyebilir?	Ebeveynle görüşme	Gürültü; çocukların ders çalışmasını, yaşlıların dinlenmesini ve diğer bireylerin günlük yaşamını olumsuz etkileyebilir.
Durumun yaşandığı mekân	Apartmanlar ve ortak alanlar neden herkesin kurallara uyması gereken yaşam alanlarıdır?	Kitap	Apartmanlar ve ortak alanlar, herkesin birlikte kullandığı yaşam alanları olduğu için bireylerin kurallara uyması gerekir.
Durumun yaşandığı zaman	Akşam ve gece saatlerinde yapılan gürültü neden önemli bir sorun olarak görülür?	Dijital kaynak	Akşam ve gece saatlerinde yapılan gürültü, insanların dinlenme hakkını daha fazla etkilediği için daha önemli bir sorun olarak görülür.
Durumun önemi	Kurallara uyulmaması birlikte yaşamada ne gibi sonuçlara yol açar?	Kitap/Dijital Kaynak	Kurallara uyulmaması, birlikte yaşamada huzurun bozulmasına ve insanlar arasında sorunlar yaşanmasına neden olur.
Yapılması gerekenler	Birlikte yaşarken bireylerin başkalarının hakları konusunda nasıl davranması gerekir?	Kitap	Birlikte yaşarken başkalarının haklarına saygı göstermek ve sorumluluklarını yerine getirmek herkesin görevidir.

C. **Gözlemlediğiniz sorunlardan yola çıkarak aşağıdaki tabloda verilen yerlere hak ve sorumluluk ile ilgili birer cümle yazınız.**

Gözlemlediğim Sorunlar	Hak	Sorumluluk
Gece geç saatte gürültü yapılması	Apartmanda yaşayan herkesin gece saatlerinde dinlenme hakkı vardır.	Bireyler, başkalarını rahatsız etmemek için gürültü yapmamaya dikkat etmelidir.
Apartman merdivenlerinin kirli olması	Apartmanda yaşayan herkes temiz ve güvenli olarak ortak alanları kullanma hakkına sahiptir.	Ortak alanları kullanan herkes bu alanları temiz tutmakla sorumludur.
Asansör önüne eşya vs. bırakılması	Apartman sakinlerinin asansörü güvenli ve rahat bir şekilde kullanma hakkı vardır.	Ortak alanlara eşya bırakmamak, herkesin yerine getirmesi gereken bir sorumluluktur.

Ç. **Elde ettiğiniz bilgileri farklı kaynaklardan topladınız. Topladığınız bu bilgileri gözden geçiriniz ve aşağıdaki soruları cevaplayınız.**

1. **Öğrendiğiniz bilgilerdeki durumlardan en çok karşılaştığınız üç tanesini yazınız.**

Gürültü yapılması

Ortak alanların düzensiz kullanımı

Asansör önüne eşya konulması

2. **Öğrendiğiniz bilgiler içerisinde başkalarının haklarını etkileyen durumlardan üç tanesini yazınız.**

Gürültü

Ortak alanların işgali

Çevreyi kirletme

3. **Öğrendiğiniz bilgilerden en güvenilir bulduğunuz bilgiyi yazınız ve neden güvenilir bulduğunuzu açıklayınız.**

Kitap veya resmî dijital kaynaklardan aldığım bilgi. Çünkü bu kaynaklardan alınan bilgiler doğrulanabilir ve güvenilir.

D. Şimdi aşağıda verilen adımları takip ederek “BİRLİKTE YAŞAMANIN ALTIN KURALLARI” **başlıklı kısa bir metin yazmanız gerekiyor.**

1. Seçtiğim günlük durum
2. Bu durumla ilgili hak
3. Bu durumla ilgili sorumluluk
4. Neden önemli olduğunu düşünüyorum?
5. Ben olsaydım nasıl davranırdım?

BİRLİKTE YAŞAMANIN ALTIN KURALLARI

Apartmanda geç saatte gürültü yapılması, birlikte yaşamayı zorlaştıran bir durumdur. Bu durum, insanların dinlenme hakkını olumsuz etkiler. Apartmanda yaşayan herkesin gece saatlerinde sessiz bir ortamda dinlenme hakkı vardır.

Bu hakka saygı göstermek ise herkesin sorumluluğudur. Çünkü gürültü yapmak, çocukların ders çalışmasını, yaşlıların dinlenmesini ve diğer bireylerin günlük yaşamını zorlaştırır. Birlikte yaşanan yerlerde kurallara uyulmazsa huzur bozulur ve insanlar arasında sorunlar yaşanabilir.

Eğer ben bu apartmanda yaşasaydım, gece saatlerinde sesimi kısar ve başkalarını rahatsız etmemeye dikkat ederdim. Böylece hem kendi sorumluluğumu yerine getirir hem de başkalarının haklarına saygı göstermiş olurdum.

E. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Birlikte yaşarken kurallara uyulmazsa neler yaşanabileceğini nedenleriyle birlikte açıklayınız.

Birlikte yaşarken kurallara uyulmazsa insanlar arasında huzursuzluk ve tartışmalar yaşanabilir. Çünkü kurallara uyulmaması, başkalarının haklarının ihlal edilmesine ve ortak yaşamın düzeninin bozulmasına neden olur.

2. Sizce neden herkesin hem hakları hem de sorumlulukları vardır? Gerekçenizle birlikte yazınız.

Birlikte yaşamanın düzenli olması ve hakların korunması için sorumluluklarımıza dikkat etmemiz gerekir.

F. Etkinliği tamamladınız, şimdi kendinizi değerlendirmelisiniz.

Aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyunuz ve size en uygun seçeneği işaretleyiniz.

Unutmayınız, bu bölümde doğru ya da yanlış yoktur; önemli olan kendinizi dürüstçe değerlendirmenizdir.

Kendimi Değerlendiriyorum	Evet	Kısmen	Hayır
Yaşadığım çevrede birlikte yaşamla ilgili sorunları gözlemledim.			
Gözlemlediğim sorunlarla ilgili uygun sorular oluşturdum.			
Sorularımın cevaplarını farklı kaynaklardan araştırdım.			
Hak ile sorumluluk arasındaki farkı ayırt edebildim.			
Birlikte yaşamanın neden birtakım kurallar gerektirdiğini anladım.			

Kendinizi eksik bulduğunuz bölümler var mı? Varsa bunları nasıl düzeltebileceğinizi değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

NOTLAR